

KADIN GİRİŞİMCİLERİN SORUNLARININ BETİMLEYİCİ ANALİZİ

Esin SAYIN

Adnan Menderes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İsabeyli Kampüsü Nazilli/Aydın

E-posta: sayinesin@gmail.com

Özet

Toplumumuzun yarısını oluşturan kadınların iş alanındaki analizi, gelecekte iş hayatındaki olası düzenlemeler için önemlidir. Bu çalışmada, Aydın ilindeki kadın girişimcilerin iş hayatındaki ve toplumdaki sorunları, erkek girişimcilerle karşılaştırılmaları, Aydın İş kadınları derneğinin ne kadar tanındığı ve kadın girişimcileri desteklemek için yaptıkları faaliyetler analiz edilmiştir. Uygulama kısmında, Aydın ilindeki kadın girişimcilere anket çalışması yapılmıştır. Kadın girişimcilere, çevreye, Aydın İş kadınları Derneğine, mikro ve makro seviyedeki sorunlara ilişkin betimleyici istatistik sonuçları sunulmuştur. Sonuç kısmında, istatistik sonuçlara karşılık olarak; kadın girişimcilerin sorunları tespit edilerek, gelecekteki olası iyileşmeler için bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kadın girişimciler, girişimcilik, kültürel ve geleneksel direnç

Alan Tanımı: Kadın girişimciler ve sorunları (İşletme ve Yönetim)

THE DESCRIPTIVE ANALYSIS OF THE PROBLEMS OF WOMEN ENTREPRENEURS

Abstract

The analysis of the business area of women who are the half of our society is important to make arrangements in their business environment. In this paper, it is studied that the problems of women entrepreneurs in business life and society in Aydın Province, in comparison with the man entrepreneurs, the recognition of Aydın Business Women Association and the initiatives to support women entrepreneurs. In the methodology part, survey research is applied to women Entrepreneurs in Aydın. The descriptive statistics concerning about the women entrepreneurs, the environment, Aydın Business Women Association, and the problems on both micro and macro level are analyzed. In the conclusion part, as a response to statistical results, possible solutions to enable improvements in the future are presented by determining the problems of women entrepreneurs.

Key Words: *Women entrepreneurs, entrepreneurship, cultural and traditional resistance.*

Jel Code: J16, L26, L29, M12.

1. GİRİŞ

Kadınlar toplumumuzun diğer yarısını oluşturmaktadır. Dolayısıyla işgücümüzün yarısının yok sayılmaması gerekmektedir. Toplumumuzun ataerkil bir yapıya sahip olması, erkeklerin daha baskın yapıda olmaları kadınların iş hayatını için zorluklar yaratmaktadır. Kadın girişimcilerin yaşadığı sorunların tespiti ve bu sorunların çözümü için yapılacak çalışmaların toplumu daha ileri bir safhaya taşıyacağı açıktır. Daha iyi nesiller ve daha iyi çalışma koşulları için kadınlarımızın durumunun iyileştirilmesi gereklidir. Bu sorunların tespiti için bu çalışma Aydın ili içerisinde faaliyet gösteren kadınlara uygulanmıştır. Bu yöndeki çalışmaların sürekli ve artan biçimde uygulanmaları gerekmektedir.

2. KADIN GİRİŞİMCİLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR

Bu çalışmada kadın girişimcilerin yaşadığı sorunlar, anket çalışmasına şu şekilde özetlenebilir (İlter,2010:207) : Piyasaya giriş ile ilgili sorunlar, mikro sorunlar ve makro sorunlar. Bu çalışmada Piyasaya giriş ile ilgili sorunlar Aydın İş kadınları derneğinin, işletmeye piyasaya girişle ilgili olarak verdikleri destek anlamında değerlendirilmiştir. Mikro sorunlar, aile desteği, kadına aile içerisinde verilen rol, cinsiyet ayrımcılığı ve dernek tarafından verilen destek anlamında değerlendirilmiştir. Makro sorunlar, derneğin kadın girişimcilere girişimcilik konusunda eğitim vermesi, piyasadaki fırsatların değerlendirilmesi, kredi olanaklarının artırılması, örgütlenme düzeyi olarak değerlendirilmiştir.

3. KADIN GİRİŞİMCİLERLE İLGİLİ LİTERATÜR ÖRNEKLERİ

Kadın girişimcilerle ilgili olarak yapılan bazı literatür araştırması sonuçları aşağıdaki gibidir:

-Bowen Donald D., Robert D. Hisrich, “The Female Entrepreneur: A Career Development Perspective” isimli çalışmasında kadınlar için kapsamlı bir kariyer modeli geliştirmişlerdir(Bowen, Hisrich, 1986:404) .

-Birley Sue, Caroline Moss, Peter Saunders, “Do Women Entrepreneurs Require Different Training?” isimli çalışmasında küçük işletme kursunun kadınlar için yetersiz kaldığını ve kadınlar için özel kurslar verilmesi gerektiğini açıklamıştır(Birley, Moss, Saunders, 1987: 27) .

-Buttner E.H., “Female Entrepreneurs: How Far Have They Come?” isimli makalesinde geçmiş ve günümüzdeki kadın girişimciler, kadının sahip olduğu işin başarısı, aile ve iş hayatının yönetilmesi konularına değinmiştir (Buttner, 1993:59).

-Lerner Miri, Candida Brush, Robert Hisricht, “Israeli Woman Entrepreneurs : An Examination of Factors Effecting Perfomance” isimli çalışmasında işletme sahibi olan kadınların performansına etki eden bireysel faktörleri açıklamıştır(Lerner, Brush, Hisricht,1997:317).

-Mankelow Gary, Bill Merriless, “Towards a Model of Entrepreneurial Marketing for Rural Women: A case study Apporach” isimli çalışmasında Avustralyalı kırsal kadın girişimciler için pazarlama aktivitelerini açıklamıştır (Mankelow, Merriless, 2001:221) .

-O’Neill RC & Laetitia Viljoen, “Support for female entrepreneurs in South Africa:Improvement or decline?” isimli çalışmasında kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunları, kadın girişimcileri desteklemek için genel uygulamaları, ve kadın girişimcilerle ilgili Güney Afrika için genel yorumları, engelleri ve fırsatları açıklamıştır(O’Neill, Viljoen, 2001:37).

-Ahl Helene J., “The Making of the Female Entrepreneur: A Discourse Analysis of Research Texts on Women’s Entrepreneurship” isimli çalışmasında, kadın ile ilgili çalışmaları açıklamış ve bir perspektif sunmuştur(Ahl, 2002:11).

-Verheul Ingrid, André van Stel and Roy Thurik (2004), “ Explaining female and male entrepreneurship across 29 countries”, isimli çalışmalarında kadın ve erkek girişimciliğini ülkelerin boyutu bakımından incelemiştir(Verheul, Stel, Thurik, 2004:3)

-Bedük Aykut, “Türkiye’de Çalışan Kadın Ve Kadın Girişimciliği” isimli makale çalışmasında, Türkiye’de kadının yerinden bahsetmiş, kadın girişimcinin tanımını yapmış ve kadın girişimcilerin sorunlarını ortaya çıkararak öneriler sunmuştur (Bedük, 2005:106).

-Shelton Lois M., “ Female Entrepreneurs, Work–Family Conflict, and Venture Performance: New Insights into the Work–Family Interface” isimli çalışmasında kadın girişimcinin aile yaşamındaki rol çatışmalarını açıklamıştır (Shelton, 2006: 286).

-Ecevit Yıldız, “Türkiye’de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım” isimli çalışmasında kadın girişimcilerle ilgili yapılan çalışmaları açıklamıştır(Yıldız, 2007: 1).

- Gürol M. Ali ve Akın Maşrap, “Geçmişte ve günümüz yaşamında ücretsiz ve ücretli işgücü olarak kadın” isimli makalesinde, kadın girişimciliğinin tanımı ve kadın girişimciliğini uluslararası organizasyonu konularını açıklamıştır (Gürol, 2007: 95).

-Ruta Aidis, Friederike Welter, David Smallbone, Nina Isakova, “Dönüşüm ekonomilerinde kadın girişimciliği” isimli çalışmalarında Litvanya ve Ukrayna’daki dönüşüm ekonomilerinde kadın girişimcilerin karşılaştırmalarını açıklamışlardır(Ruta, Welter, Smallbone, Isakova, 2007:1).

-Nayır Dilek Zamantılı, “ İşi ve Ailesi Arasındaki Kadın: Tekstil ve Bilgi İşlem Girişimcilerinin Rol Çatışmasına Getirdikleri Çözüm Stratejileri” isimli makalesinde tekstil ve bilgi işlem sektöründeki kadınlar için rol çatışmasında uygulanmak üzere çözüm önerilerini açıklamışlardır(Nayır, 2008:631).

-Soysal Abdullah; “Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma” isimli makalesinde kadın girişimcilerin kişilik yapıları, yaşadıkları sorunlar ve iş kuracak kadınlara öneriler sunulmuştur. Ayrıca, iş hayatına atılacak kadınlar için bir takım stratejiler ve politikalar açıklanmıştır.(Soysal, 2010:71).

-Özdemir Aytül Ayşe, “Potansiyel Girişimci Olan Kadınların Motivasyon Faktörleri ve Eskişehir’de Bir Araştırma” isimli makalesinde, kadınların motivasyon faktörlerini incelemiştir. İten ve çeken faktörleri, kendi kişilik faktörlerini açıklamıştır(Özdemir, 2010:117).

3. UYGULAMA

Aydın ili içerisindeki 109 kadın girişimci içerisinde gıda, enerji ısı ve havalandırma, tekstil, elektrik- elektronik, mobilya, boya ve kimyasal, kâğıt matbaa ve etiket ve diğer sektörlerinden olasılıklı örnekleme yöntemlerinden, basit rastsal örnekleme ile seçilen 34 kişilik örneklem grubuna yapılan anket çalışmasıyla, kadınların girişimcilikte karşılaştıkları sorunlar ortaya konulmaya ve Aydın İş Kadınları Derneğinin tanınma düzeyi ile uygulama başarısı ölçülmeye çalışılmıştır. 8 betimleyici, 39 likert ölçeği sorusu olmak üzere, seçilen kadın girişimcilere örnekleme uygulanmıştır. Veriler SPSS (Statistical Package for Social Science) 17.0’da analiz edilmiş ve sonuçları yorumlanmıştır. Anket sorularının hazırlanmasında Dr. Berfu İlter’in Girişimcilik sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: Kagider Örneği isimli çalışmasından faydalanılmıştır(İlter, 2006: 207) .

3.1 Araştırma Bulguları

Anket çalışması sonucunda toplam 34 adet geçerli anket verilerine ulaşılmıştır.

Yaşa ilişkin betimleyici istatistik sorusuna verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, anket çalışmasına katılan kadın girişimcilerin %52,9'u, 31 ile 40 yaş arasındadır. %20,6'sı, 41 ile 50 yaş arasındadır. %14,7'si, 21 ile 30 yaş arasında iken geri kalan %11,8'i, 51 yaş ve üzerindedir.

Kadın girişimcilerin %91,2'si, evli, %8,8'i, boşanmış ya da eşi ölmüştür. Ankete katılan kadın girişimcilerin hiçbiri bekâr değildir.

Anketi yanıtlayan kadın girişimcilerin %91,2'si, çocuk sahibidir. Bunlardan %50'si, iki çocuk sahibi, %26,5'i, bir çocuğa sahiptir.

Örnekleme içerisindeki kadın girişimcilerin %79,4'ü, mesleki bir eğitim almamıştır. %20,6'sı, ise meslekleriyle ilgili bir eğitim almıştır.

Kadın girişimcilerin %29,4'ü, gıda sektöründe faaliyet göstermektedir. %17,6'sı, tekstil sektöründe faaliyet gösterirken, %11,8'i, kâğıt ve matbaa işiyle uğraşmaktadır.

Ankete katılan kadın girişimcilerin %94,1'i, küçük ölçekli işletme olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. %5,9'u, ise orta ölçekli işletmedir.

Ölçmeye yinelik soruların güvenilirliği Cronbach Alpha testi ile analiz edildiğinde, %85,4 gibi yüksek bir orana ulaşılmıştır. Bu oranın %70'den büyük olması güvenilirlik açısından yeterli görülmektedir.(Özdemir, 2010: 75)

3.1.1 Kadın Girişimcilerin Sosyal ve Kültürel Çevreye İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Aydın ilindeki ankete katılan kadın girişimcilerin % 82,4'ü, toplumun kadın girişimcilere bakış açısı ve onları algılamalarının kadının çalışma yaşamındaki konumunu etkilediğini düşünmektedir. Erkek girişimcilerin baskın yapısının kadın girişimcileri olumsuz etkilediğini düşünen kadın girişimcilerin oranı %61,8'dir. Ayrıca, ankete katılan kadın girişimcilerin %70,6'sı, bilinçli ve eğitilmiş Türk aile yapısının oluşturulmasının Aydın İş Kadınları Derneği üyelerinin başarısını olumlu yönde etkileyeceğini düşünmektedir.

3.1.2 Kadın Girişimcilerin Ekonomik Çevreye İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Ankete katılan kadın girişimcilerin, % 47,1'i, pazardaki erkek rakiplerin artış hızının yüksekliği kadın girişimcileri olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Aydın

ilindeki, anket uygulanan kadın girişimcilerin % 44,1'i, çalıştığı sektörde büyümek için yeterli fırsat olduğunu düşünmektedir. Ankete katılan kadın girişimcilerin, %55,9'u, son üç yıldır pazara yeni giren kadın rakiplerle yoğun rekabet yaşadığını düşünmektedir.

3.1.3 Kadın Girişimcilerin Hukuki ve Politik Çevreye İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Aydın ilindeki, anket uygulanan kadın girişimcilerin %85,4'ü, bir kadın olarak hukuki hakların (iş, aile ve toplumsal yapı yönünden) bilinmesi kadın girişimcilerin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir. Ankete katılan kadın girişimcilerin, %61,7'si, Türkiye'deki siyasi yapılanmasının erkek baskın olması, kadın girişimcileri olumsuz olarak etkilediğini düşünmektedir. Ankete katılan kadın girişimcilerin, %47'si, AB'ye üyelik yolunda yapılan yapısal düzenlemelerin kadın girişimcileri olumlu yönde etkilediğini düşünmektedir.

3.1.4. Aydın İş Kadınları Derneğinin Yönetim Yapısına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Aydın ilindeki, anket uygulanan kadın girişimcilerin % 47'si, Aydın İş Kadınları Derneği'nin değer yargılarında katılımcılığın esas olduğunu düşünmektedir.

3.1.5. Aydın İş Kadınları Derneğinin Yönetiminde İletişim ve Koordinasyona İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Ankete katılan kadın girişimcilerin üyelerinin, %47'si, Aydın İş Kadınları Derneği üyelerinin kendi aralarındaki iletişimin kalitesi ve sıklığı çok yüksek olmadığını düşünmektedir.

3.1.6. Aydın İş Kadınları Derneğinin Üyelerinin Denetimine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Anket uygulanan kadın girişimcilerin büyük bir kısmı; Aydın İş Kadınları Derneği yönetimi tarafından çok sık bir biçimde kontrol edildiğini düşünmemektedir. Anket uygulanan kadın girişimcilerin, %35,3'ü, Aydın İş Kadınları Derneği üyelerinin üyeliklerinin başlamasında ve devamında uymak zorunda oldukları pek çok politika ve prosedürü yönetim izlediğini düşünmemektedir. Örneklerdeki kadın girişimcilerin, %35,3'ü, ise kararsız kalmıştır.

3.1.7. Kadın Girişimcilerin Piyasaya Giriş Stratejilerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Anket uygulanan kadın girişimcilerin %82,3'ü; var olan bir işletmenin satın alınarak piyasaya girilmesi konusunda Aydın İş Kadınları Derneği'nin verdiği

desteğın, kadın girişimcilerin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir. Kadın girişimcilerin %79,4'ü, var olan bir işletmeye ortak olunarak piyasaya girilmesi konusunda Aydın İş Kadınları Derneği'nin verdiği desteğın, kadın girişimcilerin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir. Kadın girişimcilerin, % 82,3'ü, bir işletmenin isim ya da işletme hakkının kullanılarak piyasaya girilmesi konusundaki Aydın İş Kadınları Derneği'nin verdiği desteğın, kadın girişimcilerin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir. Kadın girişimcilerin % 94,3'ü, yeni bir girişim kurularak piyasaya girilmesi konusunda Aydın İş Kadınları Derneği'nin verdiği desteğın, kadın girişimcilerin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir.

3.1.8. Kadın Girişimcilerin Yaşadığı Mikro Sorunlara İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Anket uygulanan kadın girişimcilerin %88,2'si, aile desteğının artmasının güvensizliğin aşılmasında etkin bir role sahip olduğunu düşünmektedir.

3.1.9. Kadın Girişimcilerin Yaşadığı Makro Sorunlara İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Anket uygulanan kadın girişimcilerin %82,4'ü, Aydın İş Kadınları Derneği'nin üyelerine girişimcilik eğitimi olanaklarını sunmasının, üyelerinin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir. Kadın girişimcilerin %82,3'ü, Aydın İş Kadınları Derneği'nin üyeleri arasındaki işbirliğinin, fırsatların değerlendirilmesi için önem taşıdığını düşünmektedir. Kadın girişimcilerin %76,4'ü, kredi kuruluşlarının Aydın İş Kadınları Derneği üyesi kadın girişimcilere destelerinin artırılmasının, kadın girişimcilerin başarısını olumlu etkilediğini düşünmektedir. Kadın girişimcilerin % 61,8'i, Türkiye'de kadın girişimcilerin örgütlenme düzeyi yeterli olmadığını düşünmektedir. Anket uygulanan kadın girişimcilerin % 76,5'unun, kadın girişimcilerin örgütlenmelerinin, sorunların çözümüne katkı sağladığını düşünmektedir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Sosyal ve kültürel çevrenin bakış açısının kadının girişimcilik hayatını etkilediği sonucuna göre, kadına toplumdaki bakış açısının daha modern olması ya da bu konudaki çalışmaların yapılması gerekmektedir. Ataerkil yapının getirdiği baskının azalmasıyla, kadın girişimcilerimiz daha rahat çalışma koşullarına sahip olacaktır. Böylece daha üretken ve verimli bir çalışma disiplini içerebileceklerdir. Bu konuda seminer ve toplantılar düzenlenerek toplumun bakış açısı değiştirilmesi yönünde iyileştirmelerin yapılması gerektiği açıktır.

Kadın girişimcilerin, iş, aile ve toplumsal yapı yönünden hukuki haklarının bilinmesi, başarısını olumlu yönde etkilediği sonucuna göre, kadın bu konularda eğitim ve seminerler verilmesi gerektiği ve bu konudaki kanuni düzenlemelerin iyileştirilerek, gerekli yeniliklerin yapılması gerekmektedir.

Aydın iş kadınları derneği yönetimin kendi üyeleriyle, üyelerin kendi aralarında ve üye olmayan kişiler arasında içerisinde, iletişim az olduğu saptanmış ve burada iletişim güçlendirilmesi için çalışmaların yapılması zorunluluğu vardır.

Kadın girişimcilerin piyasaya giriş stratejileri konusunda Aydın İş kadınları Derneğinin yeterli çalışmaları olduğu yorumu yapılabilir.

Kadın girişimciler için, aile desteğinin önemli olduğu düşünülürse, kadının çalışma hayatında başarısı için, aile desteğinin öneminin vurgulanması yararlı olacaktır.

Kadın girişimcilerin örgütlenmelerin sorunların çözümüne olumlu katkı yaptığı sonucuna göre, kadın girişimcilerin örgütlenme düzeyinin artırılması gerektiği sonucuna varılabilir.

Anket uygulanan kadın girişimcilerin büyük bir çoğunluğunun mesleki eğitim almadıkları tespit edildiği için, bu konuda ek mesleki eğitim çalışmalarının uygulanması, çalışma hayatındaki sorunların çözümü için yararlı olacaktır. Mesleki eğitim şartının getirmesi, bir başka çözüm yoludur.

Aydın ilindeki kadın girişimcilerin sorunları; çok yönlü olarak tespit edildiği için, toplumun diğer yarısını oluşturan kadınlarımızın güçlendirilmesi gerekliliği hem aile yapısı hem de iş hayatındaki üretkenlikleri arttırmak bakımından önemlidir. Geleneksel ataerkil aile yapısının kadınlar üzerindeki baskısının azaltılması gerekliliği, toplumsal düzen ve paylaşım açısından yararlıdır. Kadınların kendinin daha rahat hissettiği toplumlarda daha sağlıklı nesiller yetiştirebileceği açıktır. Bu sebeple kadın girişimcilerin, kadınları aktif olarak çalışma hayatına katılmaları için desteklenmeleri gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Ahl Helene J., “The Making of the Female Entrepreneur: A Discourse Analysis of Research Texts on Women’s Entrepreneurship” JIBS Dissertation Series No. 015 Helene J. Ahl and Jönköping International Business School Ltd. ISSN 1403-0470 ISBN 91-89164-36-9, Printed by Parajett AB. 2002.

Bedük Aykut, “Türkiye’de Çalışan Kadın Ve Kadın Girişimciliği”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, www.e-sosder.com, ISSN:1304-0278 C.3 S. 12, Bahar 2005,(106-117).

Birley Sue, Caroline Moss, Peter Saunders, “Do Women Entrepreneurs Require Different Training?” , Birley, Moss & Saunders, SWP 6/87. 1987.

Bowen Donald D., Robert D. Hisrich(1986), “ The Female Entrepreneur: A Career Development Perspective”, Academy of Management Review, Volume:11, No:12, 1986, 393-407.

Buttner E.H., “Female Entrepreneurs: How Far Have They Come?”, Business Horizons, 36(2), 1993, 59-65.

Ecevit Yıldız , “Türkiye’de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım”, Uluslararası Çalışma Örgütü, ISBN: 9789228199239; 9789228199246, 2007.

Gürol M. Ali ve Akın Maşrap, “Geçmişte ve Günümüz Yaşamında Ücretsiz Ve Ücretli İşgücü Olarak Kadın”, Bilig, Sayı:42, Yaz 2007, 95-109.

İlter Berfu, “Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: Kagider Örneği”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.

Lerner Miri, Candida Brush, Robert Hisricht, “ Israeli Woman Entrepreneurs : An Examination of Factors Effecting Perfomance”, Journal of Business Venturing 12, Elsevier Science Inc., New-York, 1997, 315-339.

Mankelow Gary, Bill Merriless , “Towards a Model of Entrepreneurial Marketing for Rural Women: A case study Apporach”, Journal of Developmental Entrepreneurship, Vol:6, No:3, Aralık 2001, 221-235.

Nayır Dilek Zamantılı, “ İşi Ve Ailesi Arasındaki Kadın: Tekstil Ve Bilgi İşlem Girişimcilerinin Rol Çatışmasına Getirdikleri Çözüm Stratejileri”, Ege Akademik Bakış, 8(2), 2008,631-650.

O’Neill RC & Laetitia Viljoen, “Support for female entrepreneurs in South Africa:Improvement or decline?”, Journal of Family Ecology and Consumer Sciences, Vol 29, ISSN 0378-5254, 2001,37-44.

Özdemir Ali, “Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar”, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. , İstanbul, 2010.

Özdemir Aytül Ayşe (2010), “ *Potansiyel Girişimci Olan Kadınların Motivasyon Faktörleri ve Eskişehir’de Bir Araştırma*” ,Ege Akademik Bakış, 10 (1) 2010, 117-13.

Ruta Aidis, Friederike Welter, David Smallbone, Nina Isakova , “*Female Entrepreneurship In Transition Economies: The Case Of Lithuania And Ukraine*”, Feminist Economics ,13(2), April 2007, 157 – 183.

Shelton Lois M.(2006), “ *Female Entrepreneurs, Work–Family Conflict, and Venture Performance: New Insights into the Work–Family Interface*” Journal of Small Business Management , 44(2), 2006pp., 285–297.

Soysal Abdullah, “*Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar Ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma*”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 5(1), Nisan 2010, 71-95.

Verheul Ingrid, André van Stel and Roy Thurik , “ *Explaining female and male entrepreneurship across 29 countries*” , SCALES-paper N200403, Zoetermeer, May, EIM Business&Policy, 2004, 1-35.